

UVODNA NAPOMENA

Međunarodni tribunal za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije, koji je počeo djelovati 1993. osnovao je 1992. Vijeće sigurnosti UN-a.

Kako je riječ o međunarodnoj ustanovi dvojnoga karakteri od početka rada izazivala je protuslovne reakcije – od krajnjega nekritičkog odobravanja do posvemašnjega nijekanja kao ustanove koja pod utjecajem određenih središta moći produžava rat drugim sredstvima.

Osim strana koje je optužilo Haško tužiteljstvo rad te međunarodne ustanove kritizirali su ugledni međunarodni pravni stručnjaci, poput ocjene njemačkoga sveučilišnoga profesora Normana Paecha koji je smatrao da je Haški sud politički instrumentaliziran.

Sudu se prigovaralo da se ne bavi ratnim zločinima koje su počinile druge države, dugogodišnjem trajanju sudskih procesa što je dovodilo u pitanje stručnost tužiteljstva i pravednost suđenja,

Haškom tribunalu se u sklopu pritužbe za političku dimenziju prigovaralo da pogoršava napetosti i šteti pomirbi na bivšim ratnim područjima, da sudi na hibridnom tzv. bhs jeziku, koji ne pripada ni jednom od optuženika, čime se rušilo načelo razumljivosti vođenja procesa na materinjem jeziku optuženika, što je zajamčeno u svakom građanskom procesu.

Takva sudska tvrdokornost rezultirala je sudskim zauzimanjem unitarističkih filoloških stajališta, koja su tijekom 20. stoljeća u komunističkim režimima ograničavala slobodu govora, pisanja, čitanja te individualne i skupne slobode kao stečevinama europskoj demokraciji nasuprot totalitarističkim diktaturama.

Haški tribunal je optuživan i za pokušaje pisanja nacionalnih povijesti te vođenja prosvjetne politike.

Neke apsurdne osuđujuće presude potaknule su vojne i pravne stručnjake da sud pozovu na ukidanje takvih odluka jer bi, kao presedan, prihvate li se njihova obrazloženja, postalo nemoguće ratovati jer bi sve postalo zločin.

Bivša glasnogovornica Florence Hartman sudu je zamjerala pristranost zato što je omogućio Srbiji zaštitu dokumenata koji imaju status vitalnih nacionalnih interesa, na što je sud ostracistički reagirao kaznivši je zbog takvog stajališta.

Prije godinu dana general Slobodan Praljak svojim je drastičnim činom odbacio hašku presudu koja nije uvažila iznijete činjenice i dokaze. Njegova žrtva, prezir i ogorčenost prema haškome Tribunalu moralna je obveza preispitati povijesne, političke i pravne činjenice kako bi se utvrdila istina.

Godinu dana poslije drakonske presude Hrvatima iz BiH, a na skupu „Ustavna država i haške presude“ u organizaciji *Udruge sv. Jurja* (Zagreb, Matica Hrvatska 29. 11. 2018.), istaknuti pravници i povjesničari raspravljali su o pravnoj, političkoj i povijesnoj dimenziji Haškoga tribunala, kazneno-pravnim aspektima presude u slučaju *Prlić i drugi*, institutu udruženoga zločinačkog pothvata, sudskoj politici neprihvatanja dokaza te vjerodostojnosti svjedoka.

U ovom broju časopisa *National Security and the Future* objavljujemo u cijelosti radove pojedinih sudionika kako bi bili dostupni široj znanstvenoj i stručnoj javnosti.